

Prokuratuuriseaduse muutmise seadus

§ 1. Prokuratuuriseaduse muutmine

Prokuratuuriseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Prokurör võib esitada Riigikohtule kassatsiooni ulatuses, milleks on teda konkreetses kriminaalmenetluses volitanud riigi peaprokurör või juhtivprokurör.“;

2) paragrahvi 4 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Riigiprokuratuuri tööpiirkond on Eesti Vabariigi territoorium.“;

3) paragrahvi 5 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „eriasjade prokurörid,“;

4) paragrahvi 5 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Ringkonnaprokuratuuri asukohta ja tööpiirkonna kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Ringkonnaprokuratuuri prokuröri tööpiirkond on ringkonnaprokuratuuri tööpiirkond.“;

5) paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Riigi peaprokurör võib prokuröri nõusolekul laiendada tema tööpiirkonda ka väljapoole ringkonnaprokuratuuri piirkonda.“;

6) paragrahvi 5 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Ringkonnaprokuratuur võib jaguneda osakondadeks, mille kinnitab riigi peaprokurör. Osakonda kuuluvad ringkonnaprokurörid ja abiprokurörid määrab juhtivprokurör. Juhtivprokuröril on õigus konkurssi korraldamata viia sama ringkonnaprokuratuuri tööpiirkonnas prokurör ühest osakonnast teise.“;

7) paragrahvi 7 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Abiprokurör tegutseb katseajal riigi peaprokuröri, juhtiva riigiprokuröri, juhtivprokuröri, riigiprokuröri, vanemprokuröri või ringkonnaprokuröri juhendamisel.“;

8) paragrahvi 10 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kõrgemalseisev prokurör võib kriminaalmenetluses tööjaotuskava väliselt asendada alluvat prokuröri või kohustada selleks teist alluvat prokuröri, kes ei tohi olla asendatava alluv, või määrata kriminaalasja teise prokuröri alluvusse.“;

9) paragrahvi 13 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Prokuröride üldkogu ja sellel hääletamine võib toimuda ka osaliselt või täielikult elektrooniliste vahendite abil.“;

10) paragrahvi 15 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

11) paragrahvi 15 lõiget 8 täiendatakse pärast sõnu „tunnustatud jurist“ sõnadega „ja kellel on

teenistusülesannete täitmiseks piisav juhtimiskogemus“;

12) paragrahvi 15¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Taustakontrolli tegemiseks võib töödelda järgmisi isikuandmeid:

- 1) isiku üldandmed ja kontaktandmete kasutusele võtmise aeg;
- 2) isiku varasemad nimed;
- 3) isikut tõendava dokumendi andmed;
- 4) sotsiaalmeedia kontode andmed;
- 5) andmed perekondlike sidemete kohta käesoleva paragrahvi lõikes 2 loetletud isikutega;
- 6) isikule määratud karistuste andmed;
- 7) andmed selle kohta, kas isik oli või on kahtlustatav, süüdistatav;
- 8) andmed avalikest allikatest isiku usaldusväarsuse, eetika ja kõlbeliste omaduste kohta;
- 9) viimase viie aasta töötamise andmed;
- 10) isiku seotus majandustegevusega;
- 11) isiku seotus mittetulundusühingu ja muu mittetulundusliku iseloomuga organisatsiooni või ühendusega, mille tegevus on suunatud avaliku korra ja riigi julgeoleku vastu;
- 12) andmed isiku sõltuvushäirete kohta;
- 13) karistusregistri arhiivi andmed;
- 14) jälitustegevuse käigus kogutud andmed, mis võimaldavad kontrollida isiku vastavust seaduses sätestatud nõuetele;
- 15) viimase viie aasta tööandjalt ja õppeasutustest saadud andmed isiku usaldusväarsuse ja kõlbeliste omaduste kohta ning teenistuse käigus kogutud andmed;
- 16) isiku hariduse andmed alates alusharidusest;
- 17) andmed isiku viimase viie aasta välispiiri ületuste kohta riikidesse, mis on kantud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 19 lõike 3 alusel kehtestatud nimekirja ning mille puhul kehtib sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud teatamiskohustus.“;

13) paragrahvi 15¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Isikuandmete ankeedis märgib kandideeriv isik ka oma sugulaste ja hõimlaste (vanemad, kasuvanemad, õde, vend, lapsed ning kasulapsed, abikaasa või elukaaslase vanemad, õed, vennad ning lapsed, kui need ei ole ühised ega ole ka kasulapsed, registreeritud elukaaslane, endine abikaasa, endine registreeritud elukaaslane, eestkoste ja hooldusalused), samuti alalise elukaaslase ees- ja perekonnanime, isikukoodi (isikukoodi puudumisel sünniaeg ja -koht), töökoha ja kontaktandmed.“;

14) paragrahvi 15¹ lõige 2¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Taustakontrolli käigus kogutud andmeid säilitatakse viis aastat prokuröriteenistusse kandideerimisest või teenistusse võetud isikul viis aastat pärast teenistusest lahkumist.“;

15) paragrahvi 15¹ lõiget 4 täiendatakse punktidega 5 ja 6 järgmises sõnastuses:

- „5) teha päringu teise vastutava töötleja andmekogusse;
- 6) kasutada avalikke allikaid.“;

16) paragrahvi 15¹ lõiget 8 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Andmesubjekti piirangud kehtivad seni, kuni need on käesolevas lõikes sätestatud eesmärkide täitmiseks vajalikud.“;

17) paragrahvi 15¹ täiendatakse lõikega 9¹ järgmises sõnastuses:

„(9¹) Käesoleva paragrahvi lõiget 8 kohaldatakse tingimusel, et prokuratuur:

- 1) dokumenteerib kõik käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel seatud piirangu põhjendused;

- 2) rakendab asjakohaseid meetmeid andmesubjekti õiguste ja vabaduste kaitsmiseks;
- 3) rakendab kõiki Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 artiklis 32 sätestatud sobivaid ja asjakohaseid turvameetmeid ning ei säilita andmeid isikustatud kujul kauem, kui see on vajalik käesolevas paragrahvis sätestatud eesmärgi täitmiseks;
- 4) rakendab sobivaid ja asjakohaseid meetmeid, tagades, et andmeid ei töödelda muul otstarbel kui käesolevas paragrahvis sätestatud eesmärgi täitmiseks.“;

18) paragrahvi 16 lõikest 5 jäetakse välja tekstiosa „Eriasjade prokuröri,“;

19) paragrahvi 16¹ lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „, eriasjade prokurör“;

20) paragrahvi 16¹ lõikest 3 jäetakse välja tekstiosa „eriasjade prokurör,“;

21) paragrahvi 17 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigi peaprokurör nimetatakse ametisse seitsmeks aastaks. Riigi peaprokuröriks ei või nimetada isikut teist ametiaega järjest.“;

22) paragrahvi 17 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Juhtivprokurör, juhtiv riigiprokurör ja vanemprokurör nimetatakse ametisse viieks aastaks.“;

23) paragrahvi 17 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Riigiprokurör, ringkonnaprokurör ja abiprokurör nimetatakse ametisse määramata ajaks.“;

24) paragrahvi 17 lõikest 3 jäetakse välja tekstiosa „eriasjade prokuröri,“;

25) paragrahvi 18 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „Eriasjade prokurör,“;

26) paragrahvi 18 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „eriasjade prokuröri,“;

27) paragrahvi 18 täiendatakse lõigetega 3¹ ja 3² järgmises sõnastuses:

„(3¹) Prokuröri ametikohale võib avalikku konkursi korraldamata nimetada isiku, kes vastab teenistusülesannete täitmiseks kehtestatud nõuetele, on vähemalt kolm aastat tegutsenud vandeadvokaadina, kohtunikuna, kohtunikuna Euroopa Kohtus, Euroopa Inimõiguste Kohtus, Euroopa Liidu Üldkohtus või õiguskantslerina, samuti käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud ametikohal ning soovib asuda prokuröriteenistusse viie aasta jooksul pärast tegutsemise lõpetamist eespool nimetatud ametikohal.“

(3²) Vabast või vabanevast ametikohast peab ajakohastatud teave olema prokuratuuri ja avaliku teenistuse kesksel veebilehel.“;

28) seaduse 4. peatüki 2. jagu täiendatakse §-ga 21¹ järgmises sõnastuses:

„§ 21¹. Prokuröri katseaeg

(1) Prokuröri ametisse nimetamisel kohaldatakse talle katseaega järgmiselt:

- 1) abiprokurörile üks aasta;
- 2) ringkonnaprokurörile ja riigiprokurörile kaks aastat.

(2) Prokuröride konkursikomisjon võib teha peaprokurörile või peaprokuröri kaudu valdkonna eest vastutavale ministrile ettepaneku prokuröri vabastamiseks talle kohaldatavast katseajast

või selle lühendamiseks.

(3) Katseaja ebarahuldavate tulemuste tõttu vabastatakse prokurör teenistusest või nimetab riigi peaprokurör ringkonnaprokuröri avaliku konkursita madalamalseisvale prokuröri ametikohale. Riigiprokuröri puhul võib riigi peaprokurör teha valdkonna eest vastutavale ministrile ettepaneku riigiprokuröri üleviimiseks madalamalseisvale prokuröri ametikohale.“;

29) paragrahvi 22 lõike 2 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks;

30) paragrahvi 22 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Riigi peaprokurör võib Viru Ringkonnaprokuratuuri Ida-Viru maakonnas töötavate prokuröride ametipalka suurendada kuni 20 protsendi võrra.“;

31) paragrahvi 22 lõikest 5 jäetakse välja sõnad „ametisse nimetatava või üleviidava“;

32) seadust täiendatakse §-ga 22⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 22⁴. Prokuröri töötamine osalise töökoormusega

(1) Riigi peaprokurör võimaldab juhtivprokuröri või juhtiva riigiprokuröri nõusolekul riigiprokuröril, ringkonnaprokuröril ja abiprokuröril töötada osalise töökoormusega:

- 1) alla kolmeaastase lapse kasvatamise ajal;
- 2) osalise töövõime korral;
- 3) pereliikme hooldamise ajal.

(2) Riigi peaprokurör võib juhtivprokuröri või juhtiva riigiprokuröri nõusolekul lubada prokuröril töötada osalise töökoormusega kuni üks aasta ka käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata juhul.

(3) Taotlus osalise töökoormusega töötamiseks esitatakse juhtivprokurörile või juhtivale riigiprokurörile vähemalt üks kuu enne soovivat osalise töökoormusega töötamise algust. Taotluses märgitakse osalise töökoormusega töötamise põhjus ja aeg. Taotlusele lisatakse dokumendid, mis kinnitavad taotluse aluseks olevaid asjaolusid.

(4) Osalise töökoormusega töötamisel käesolevas paragrahvis nimetatud alusel vähendatakse proportsionaalselt töökoormusega prokuröri ametipalka.

(5) Prokuröri töötamine osalise töökoormusega vormistatakse riigi peaprokuröri käskkirjaga. Käskkiri peab sisaldama andmeid, millise koormusega prokurör töötab, millisel ajavahemikul prokurör osalise töökoormusega töötab ning kui suur on osalise töökoormusega töötamisel tema ametipalk.“;

33) seadust täiendatakse §-ga 24¹ järgmises sõnastuses:

„24¹. Prokuröride arvu vähendamise tõttu ametist vabastamine

(1) Prokuröride arvu vähendamise tõttu ametist vabastatud prokurörile makstakse hüvitisena viimase ametikoha kuue kuu ametipalk.

(2) Kui kõrgemalseisev prokurör nimetatakse tema nõusolekul prokuröride arvu vähendamise tõttu madalamalseisvaks prokuröriks, säilib tal kuue kuu jooksul eelmise ametikoha ametipalk koos lisatasudega.“;

34) paragrahvi 30 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „lõikes 1“ tekstiosaga „lõikes 2“;

35) paragrahvi 31 lõiget 3 täiendatakse punktiga 3¹ järgmises sõnastuses:
„3¹) madalamalseisvale prokuröri ametikohale viimine kuni kaheks aastaks;“;

36) seadust täiendatakse §-ga 31¹ järgmises sõnastuses:
„§ 31¹. Distsiplinaarsüüteo aegumine

(1) Distsiplinaarmenetlust ei algatata, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud kaks aastat või selle avastamisest kuus kuud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaeg peatub:

- 1) prokuröri teo suhtes alustatud kriminaalmenetluse lõppemiseni;
- 2) prokuröri ajutise töövõimetuse ja puhkuse ajaks.“;

37) paragrahvi 32 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:
„(2¹) Distsiplinaarmenetluse algatamise käskkiri või korraldus toimetatakse distsiplinaarsüüteo toimepanemises kahtlustatavale prokurörile kätte viivitamata.“;

38) paragrahvi 33 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:
„(2¹) Prokurörile, keda kahtlustatakse distsiplinaarsüüteo toimepanemises, peab andma võimaluse esitada kirjalik seletus distsiplinaarsüüteo kohta. Selleks antakse prokurörile aega vähemalt viis tööpäeva käesoleva seaduse § 32 lõikes 2¹ nimetatud käskkirja või korralduse kättetoimetamise päevast arvates.“;

39) paragrahvi 35 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

40) paragrahv 47 tunnistatakse kehtetuks;

41) seadust täiendatakse §-ga 47¹ järgmises sõnastuses:
„§ 47¹. Teenistusest vabastamine ametikohale mittevastavuse tõttu

(1) Prokuröri võib teenistusest vabastada avaliku teenistuse seaduse § 92 alusel, kui tema teadmised ja oskused ei vasta ametikohale kehtestatud nõuetele.

(2) Taotluse kontrollida prokuröri teadmiste ja oskuste vastavust ametikoha jaoks kehtestatud nõuetele esitab ringkonnaprokuratuuri prokuröride suhtes juhtivprokurör ja riigiprokuratuuri prokuröride suhtes juhtiv riigiprokurör.

(3) Enne käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud taotluse esitamist peab juhtivprokurör või juhtiv riigiprokurör andma prokurörile teada, milliseid puudusi ta prokuröri teadmistes ja oskustes näeb, ning määrama mõistliku tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(4) Prokuröri teadmiste ja oskuste vastavust ametikohale kehtestatud nõuetele kontrollib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud taotluse alusel prokuröride konkursikomisjon.

(5) Kui prokuröride konkursikomisjoni hinnangul ei vasta prokuröri teadmiste ja oskuste tase ametikoha jaoks kehtestatud nõuetele, teeb komisjon riigi peaprokurörile ettepaneku viia prokurör üle madalamale prokuröri ametikohale või prokurör teenistusest vabastada.“;

42) paragrahvi 49 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Prokurör, kelle suhtes on jõustunud distsiplinaarkaristuse otsus teenistusest vabastamiseks, loetakse teenistusest vabastatuks otsuse jõustumise päevast.“;

43) paragrahvi 50 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 50. Teenistusest vabastamine ametiaja lõppemise tõttu“;

44) paragrahvi 50 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui riigi peaprokuröri, juhtiva riigiprokuröri või juhtivprokuröri ametiaeg lõpeb, nimetab valdkonna eest vastutav minister nimetatud prokuröri tema avalduse alusel avaliku konkursita riigiprokuröriks või ringkonnaprokuröriks.“;

45) paragrahvi 50 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui vanemprokuröri ametiaeg lõpeb, vabastab riigi peaprokurör ta ametist ning nimetab prokuröri tema avalduse alusel avaliku konkursita ringkonnaprokuröriks või abiprokuröriks või teeb ettepaneku valdkonna eest vastutavale ministrile nimetada vanemprokuröri ametikohalt vabastatud prokurör riigiprokuröriks.“

(1²) Prokuröri ametisse nimetamise järel käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 1¹ sätestatud alusel võib prokuröride arv olla ajutiselt suurem käesoleva seaduse § 5¹ alusel määratud arvust.“;

46) paragrahvi 50 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Juhtivprokuröri, juhtiva riigiprokuröri ja vanemprokuröri võib uueks ametiajaks ametisse tagasi nimetada.“;

47) paragrahvi 50 lõiget 3 täiendatakse pärast sõnu „riigi peaprokuröri“ tekstiosaga „, juhtiva riigiprokuröri“;

48) paragrahvi 50 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui riigi peaprokurör, juhtiv riigiprokurör, juhtivprokurör või vanemprokurör ei ole nõus käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 1¹ sätestatud ametikohale nimetamisega, vabastatakse ta teenistusest.“;

49) seaduse 4. peatüki 7. jagu täiendatakse §-dega 51¹ ja 51² järgmises sõnastuses:

„§ 51¹. Prokuröri ajutine teenistusest kõrvaldamine kriminaalmenetluse ajaks

(1) Kui prokuröri suhtes koostatakse süüdistusakt, kõrvaldatakse prokurör ajutiselt teenistusest kuni kohtuotsuse jõustumiseni ja tema ametipalka vähendatakse 50%.

(2) Kui ajutiselt teenistusest kõrvaldatud prokurör mõistetakse õigeks või kriminaalmenetlus lõpetatakse, hüvitatakse prokurörile ajutise teenistusest kõrvaldamise tõttu vähendatud palgaosa.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud alustel tuleb hüvitamisele kuuluv palgaosa prokurörile välja maksta kriminaalmenetluse lõpetamisest või kriminaalasjas otsuse jõustumisest alates ühe kuu jooksul.

§ 51². Prokuröri ametist vabastamine süüdimõistva kohtuotsuse korral

Prokurör, kelle suhtes on kriminaalasjas jõustunud süüdimõistev kohtuotsus, loetakse ametist vabastatuks otsuse jõustumise päevast.“;

50) paragrahvi 52 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kuulanud ära riigi peaprokuröri arvamuse, võib prokuröri tema nõusolekul konkursita üle viia Riigikohtusse või nimetada konkursita Justiits- ja Digiministeeriumi koosseisus ettenähtud ametikohale, mis nõuab süvateadmisi karistusõigusest ja kriminaalmenetlusest.“;

51) paragrahvi 52 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Prokuröri üleviimisel käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ametikohale säilib prokuröripalk. Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ametikoha palk on kõrgem prokuröripalgast, makstakse prokurörile kõrgemat palka.“;

52) seaduse 4. peatüki 8. jao pealkirja, § 52¹ pealkirja ja teksti täiendatakse pärast sõnu „sisekaitse rakenduskõrgkooli“ sõnadega „või avalik-õigusliku kõrgkooli“;

53) seadust täiendatakse §-ga 53⁴ järgmises sõnastuses

„§ 53⁴. Riigi peaprokuröri, juhtiva riigiprokuröri ja vanemprokuröri ametisse nimetamise erisused

(1) 2026. aasta 1. septembril ametis olev riigi peaprokurör, kes on ametisse nimetatud viieaastase määratud tähtajaga, loetakse ametisse nimetatuks seitsmeks aastaks ametisse nimetamise päevast arvates. Teda ei tohi nimetada riigi peaprokuröri ametikohale teiseks ametiajaks.

(2) 2026. aasta 1. septembril teenistuses olevad määramata ajaks prokuröriteenistusse nimetatud juhtiv riigiprokurör ja vanemprokurör, kes on oma ametikohal töötanud vähem kui viis aastat, loetakse ametisse nimetatuks viieks aastaks nende ametisse nimetamise päevast arvates.

(3) 2026. aasta 1. septembril teenistuses olevad määramata ajaks prokuröriteenistusse nimetatud juhtiv riigiprokurör ja vanemprokurör, kes on oma ametikohal töötanud viis või rohkem aastat, loetakse ametisse nimetatuks kuni 2028. aasta 1. septembrini.“.

§ 2. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 1. septembril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026. a

Algatab Vabariigi Valitsus 2026. a

